

สถานะความรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

จากข้อมูล เอกสารและรายงานการวิจัยพบว่า โครงการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ¹ เป็นแนวความคิดของหลายฝ่ายที่มีความคิดว่า หากมีการร่วมกันพัฒนาแนวเขตการติดต่อในส่วนของลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนขึ้น อันประกอบด้วยประเทศไทย ลาว จีน และพม่า ให้สามารถติดต่อทำการค้าการลงทุน การท่องเที่ยวระหว่างกัน ซึ่งมีเส้นทางแม่น้ำโขงเป็นเส้นทางหลักในการขนส่ง และมีทางบกและทางอากาศรองรับ หากประเทศไทยสามารถที่จะผลักดันให้โครงการดังกล่าวเกิดขึ้นได้ก็มีการพิจารณาศักยภาพความพร้อมของเชียงรายได้ในด้านต่าง ๆ นั้น พร้อมแล้วที่จะนำไปให้โครงการดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จได้โดยเร็ว เพราะเชียงรายได้เป็นจุดเริ่มต้นในการติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ได้ จากการติดต่อทั้ง จีน ไทย ลาว และพม่า ซึ่งทั้งหมดข้อมูลที่ได้มากแล้วเริ่มการดำเนินการนั้น ก็คือได้เริ่มติดต่อขนส่งสินค้าจากจีนมาไทยได้ ตามกฎหมายของแต่ละประเทศ แม้แต่การเดินทาง และการขนส่งก็สามารถกระทำได้ด้วย ทางด้านจีนเอง ก็พร้อมที่จะร่วมพัฒนาการเชื่อมต่อเขตพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ เพราะสินค้าของจีนผลิตได้เพียงพอที่จะส่งออกตลาดภายนอกจึงต้องการที่จะขนส่งผ่านไทยออกสู่ตลาดต่างประเทศ ถึงวันนี้ก็มั่นใจว่าการเกิดเขตสี่เหลี่ยมดังกล่าว จะต้องบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี หากหลายฝ่ายเอาจริงกับการแก้ไขในส่วนที่ยังเป็นปัญหาเช่นกฎหมายแต่ละประเทศ มองโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจแล้ว หากสำเร็จเร็วประเทศไทยได้ประโยชน์มาก อย่างไรก็ตาม ยังคงมีรายงานการวิจัย ข้อมูล และเอกสารการการประชุมสัมมนา อีกหลายชิ้นที่พยายามนำเสนอภาพผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง หรือโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ดังจะได้กล่าวดังต่อไปนี้

4.1 ผลกระทบโดยรวมจากการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน อันเนื่องมาจากการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงตามแนวเหนือ - ใต้ ต่อกภาคเหนือตอนบน

ผลกระทบโดยรวมจากการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านที่คาดว่าจะต่อภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงตามแนวเหนือ - ใต้ (North-South Corridor) พื้นที่ทางภาคเหนือตอนบน² จะได้รับผลกระทบดังนี้

- การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตร่วม(Co-Production)ซึ่งไทยสามารถพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบของต่างชาติมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปด้วยต้นทุนที่ต่ำสุดได้ เป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในเขตภาคเหนือตอนบน

- การพัฒนาเกษตรและอุตสาหกรรม ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสม อันจะช่วยให้ประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีผลผลิตทางการเกษตรที่คล้ายคลึงกันไม่ต้องแข่งขันกันในอดีต ซึ่งเป็นการบริหารปรับกลยุทธ์ความร่วมมือที่มีการวางแผนด้านการผลิตทางการเกษตรร่วมกันอย่างเป็นระบบ
- การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามแนวเหนือ - ได้เชื่อมระหว่างไทยจีน นอกจากจะส่งผลให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศแล้ว ยังก่อให้เกิดปัญหาการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรมรวมทั้งปัญหาสังคมและการสาธารณสุขที่จะตามมาจากปัญหาโสเภณีต่างชาติ ซึ่งจะส่งผลการแพร่ระบาดของโรคเอดส์และโรคติดต่ออื่นๆอีกด้วย
- การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบและการอำนวยความสะดวกการผ่านแดนของสินค้าและผู้โดยสารอันเนื่องมาจากประเทศสมาชิกต่างๆมีกฎระเบียบที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ตลอดจนส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนของจากนักลงทุนต่างชาติภายในพื้นที่อนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขง
- การยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานและการศึกษาของประชาชน
- การยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ของประชาชนในการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมที่มีมากขึ้น
- การขยายตัวของชุมชนเมือง และการอพยพของแรงงานสาขาเกษตรสู่สาขาอุตสาหกรรมและบริการ
- ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ ,น้ำเสีย ,อากาศเสีย หรือการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น
- ผลกระทบด้านสังคม อันจะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมประเพณี / วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะวิถีการดำรงชีวิตอันดั้งเดิมของประชาชนท้องถิ่นชาวล้านนา นอกจากนั้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวกขึ้นโดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมจุดขายแดนต่างๆอาจก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงและอาชญากรรม เช่นการลำเลียงสิ่งผิดกฎหมาย และยาเสพติด เป็นต้น

4.2 ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการขยายตัวของเขตเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการขยายตัวของเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ³ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

● ผลกระทบเศรษฐกิจโดยรวม

1. ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อประชาชน
2. ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ
3. ในระยะยาวจะทำให้ระดับสินค้าราคาปัจจัยการผลิตมีแนวโน้มที่จะปรับตัวมาสู่ระดับที่ใกล้เคียงกัน

● ผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม

1. ภาคอุตสาหกรรมมีโอกาสพัฒนาเป็นฐานการผลิตรองรับวัตถุดิบจากแหล่งผลิตในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจที่มีราคาถูก มีปริมาณ และความหลากหลายมากขึ้น สำหรับการผลิตทางด้านเกษตรนั้นนอกจากจะไม่แข่งขันกับผลผลิตภายในประเทศแล้วอาจเป็นตัวช่วยเสริมให้อุตสาหกรรมเกษตรมีเสถียรภาพในการผลิตจากการมีวัตถุดิบป้อนโรงงานยาวนานขึ้นด้วย นอกจากนั้นเกษตรกรยังมีความคล่องตัวในการปรับตัวจากการผลิตพืชหนึ่งไปยังอีกพืชหนึ่ง ทำให้ภาคอุตสาหกรรมในภาคเหนือสามารถเป็นฐานการผลิตสู่ตลาดโลกได้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตร
2. ภาคอุตสาหกรรมมีโอกาสพัฒนาเป็นฐานการผลิตสินค้าเพื่อส่งสินค้าป้อนตลาดในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ
3. อุตสาหกรรมบริการ (ซ่อมบำรุงและบริการ) เป็นอุตสาหกรรมที่จะทำให้มีการจ้างแรงงานมากขึ้น และเป็นแหล่งพัฒนาทักษะแก่แรงงานให้มีคุณภาพสูงขึ้น
4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่จะขยายตัวมากขึ้น และจะช่วยทำให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

● ผลกระทบต่อเศรษฐกิจนอกภาคอุตสาหกรรม

1. ผลกระทบทางด้านการเกษตรเนื่องจากในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจนั้นมีสภาพภูมิศาสตร์คล้ายกัน พืชที่ปลูกส่วนใหญ่จึงเป็นชนิดเดียวกันจึงทำให้เกิดการแย่งตลาดกันเกิดขึ้น แต่เนื่องจากต้นทุนในการปลูกของพม่า ลาว มีต่ำกว่าในไทยจึงทำให้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรไทย
2. ผลกระทบทางด้านการค้าการค้าจะมีแนวโน้มเปลี่ยนจากระบบได้ดินเป็นระบบที่ผ่านพิธีทางศุลกากรมากขึ้น
3. ผลกระทบด้านการท่องเที่ยวความตื่นตัวในการพัฒนาเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจนั้นจะทำให้การท่องเที่ยวในประเทศอนุภูมิภาคต่างๆได้รับความสนใจมากขึ้น

- ผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

- ผลกระทบทางสังคม ปัญหาทางสังคมที่จะเกิดขึ้นคือปัญหาการกระจายรายได้ การพัฒนาเศรษฐกิจจะทำให้การกระจายรายได้เลวลงจะสร้างปัญหาความแปลกแยกและปัญหาทางชนชั้นให้เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดการต่อสู้เพื่อแย่งชิงผลประโยชน์ รวมทั้งปัญหาโสเภณี และเอดส์

- ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจวัตถุนิยมในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจจะกระทบต่อวัฒนธรรมของชาวเหนือในเขตชายแดน อาจทำให้วัฒนธรรมชุมชนไทยเหนือเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจนี้มีวัฒนธรรมที่หลากหลายจากประเทศอนุภูมิภาคต่างๆ

- ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและมลภาวะ เนื่องมาจากโครงการการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า อาจจะทำให้ภาคเหนือของไทยมีฝนตกน้อยลง และแห้งแล้งมากขึ้น ส่วนผลกระทบทางด้านมลภาวะ จะเกิดขึ้นจากภาคอุตสาหกรรม ขยะจากการท่องเที่ยว และการทำลายสภาพแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่, ระเบิดหิน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มีรายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจต่อประเทศไทย⁴ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ทัศนะว่าโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ จะส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อทุกประเทศในโครงการ รวมทั้งประเทศไทย แต่ผลกระทบในทางบวกจะมีมากกว่า กล่าวคือ เศรษฐกิจของประเทศจะขยายตัว การส่งสินค้าออกจะคล่องตัวขึ้น ประชาชนจะมีงานทำ การใช้แรงงานต่างชาติจะเป็นสิ่งที่จำเป็นและถูกต้องมากขึ้น แรงงานไทยจะต้องปรับตัวแข่งขันกับแรงงานต่างชาติ โดยเฉพาะแรงงานพม่ามากขึ้น ไทยจะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันคนไทยก็จะไปท่องเที่ยวในเขตอนุภูมิภาคมากขึ้นด้วย ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม

ส่วนผลกระทบในทางลบต่อประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของ การแพร่ระบาดของยาเสพติด แรงงานข้ามชาติ โสเภณีข้ามชาติ อาชญากรรม ปัญหาทางด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะโรคติดต่อตามชายแดน และโรคเอดส์จะมีมากขึ้น ในด้านวัฒนธรรม ประชาชนจะหันไปรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น ซึ่งคงจะส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมอันดีงามของไทยด้วย ซึ่งผลกระทบในทางลบดังกล่าว ควรที่ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน จะได้ร่วมมือหาทางป้องกันและแก้ไข ได้มีการให้ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหลายข้อด้วยกัน ข้อเสนอที่สำคัญประการหนึ่ง เพื่อความก้าวหน้าที่ยั่งยืนของโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ก็คือ ไม่ควรเน้นแต่เพียงความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในโครงการเพียงมิติเดียว แต่ควรเน้นแนวทางพหุมิติของความสัมพันธ์ กล่าวคือ ต้องให้ความสำคัญกับมิติทางด้านการเมือง และมิติทางด้านสังคม-วัฒนธรรมควบคู่กันไปด้วย โครงการนี้จึงจะประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

4.3 ผลกระทบจากการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวใน อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง⁵

• ผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ

1. การท่องเที่ยวสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน และท้องถิ่น ทั้งอาชีพที่เกี่ยวกับการผลิต และอาชีพที่เกี่ยวกับการบริการ ธุรกิจดังกล่าวได้ขยายตัวออกไปกว้างขวางขึ้นตลอดแนวชายฝั่งแม่น้ำโขง ประชาชนบนสองฝั่งแม่น้ำโขงสามารถที่จะข้ามผ่านแดนเพื่อทำการค้าและเพื่อการท่องเที่ยว มีส่วนกระตุ้นให้ธุรกิจต่างๆในชุมชนที่เป็นจุดผ่านแดนดังกล่าวขยายตัว โดยเฉพาะธุรกิจด้านการค้า ทั้งสินค้าเพื่อการบริโภคอุปโภคที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน ไปจนถึงสินค้าของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวก็พัฒนาตาม นับว่าการพัฒนาต่างๆดังกล่าว ข้างต้นเสริมอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในแต่ละชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้มีงานทำ และมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. การท่องเที่ยวมีส่วนกระตุ้นให้เกิด การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น สนามบิน เส้นทางคมนาคมทางบก รถไฟ ก็ได้มีการพัฒนามิเพียงแต่เอื้อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเท่านั้น ยังเอื้อประโยชน์ทางการลงทุนต่อประเทศ และภูมิภาคนี้อีกด้วย

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ภัตตาคาร เป็นต้น ทำให้ประชาชนสามารถประกอบการและเป็นเจ้าของกิจการได้ด้วยตนเอง โดยที่การประกอบการธุรกิจขนาดย่อมที่ใช้เงินลงทุนไม่สูงมากนัก

• ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางด้านสังคม

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางด้านสังคม⁶ มักจะเกิดเป็นผลกระทบทางด้านลบ ต่อวัฒนธรรม ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น การท่องเที่ยวจะมีผลทำให้ชุมชนหรือท้องถิ่นรับวัฒนธรรมใหม่ๆ ทั้งด้านภาษา การแต่งกาย เปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่มีและถือปฏิบัติอยู่ ซึ่งเป็นการทำลายเอกลักษณ์ของชนชาติ ซึ่งเป็นการทำลายตนเอง ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สนใจที่จะมาเที่ยวต่อไป นอกจากนี้ประชาชนในแต่ละภูมิกภาคนั้นต่างมีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ถือเป็นเสน่ห์ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่อยาก رؤ้อยากเห็นและอยากศึกษาสิ่งแปลกใหม่สำหรับเขาให้มาท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งหากการแต่งกาย ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าเหล่านี้เปลี่ยนไป นักท่องเที่ยวคงไม่มาเยี่ยมเยียนอย่างแน่นอน ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาหมู่บ้าน

ชาวเขาเผ่าต่างๆ เพื่อประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ควรพัฒนาให้หมู่บ้านเหล่านั้นมีความเป็นอยู่อย่าง
 ธรรมชาติ ให้เข้ากับสภาพพื้นที่อย่างแท้จริงและรักษามรดกวัฒนธรรมนิยมประเพณีดั้งเดิม

การเปิดประตูออกไปสู่โลกภายนอกของสังคมใดก็ตามมักจะให้ความหมายอย่างน้อย 2 ความ
 หมายถึงหนึ่ง หมายความว่าสังคมนั้นมีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง
 และวัฒนธรรมของสังคมนั้นหรือสังคมที่ไกลออกไปในระดับที่แตกต่างกันไป และสอง หมายถึง
 การที่สังคมนั้นสามารถเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมที่เพิ่งเปิดตัวเองในด้านต่างๆในระดับที่ต่าง
 ต่างกันไปด้วยเช่นกัน ประเด็นทั้งสองนี้มีความแตกต่างกันอย่างมาก ความแตกต่างดังกล่าวสะท้อน
 ให้เห็นอย่างชัดเจนในประเด็นของความพร้อม ที่แต่ละสังคมมีอยู่⁷ ในเรื่องความพร้อมที่กล่าวนี้เป็น
 ส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องของเครื่องประทีนโคมของผู้หญิง กล่าวคือการเปรียบเทียบการใช้เครื่องประทีน
 โคมของผู้หญิงทั้งสี่ชาติในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจนี้กล่าวได้ว่า ผู้หญิงที่แทบจะไม่ได้ใช้เครื่องประทีนโคม
 เลยก็คือ ผู้หญิงลาว กล่าวคือผู้หญิงลาวมักจะใช้แต่แปรงผัดหน้าธรรมดาๆและใช้อย่างอ่อนๆ ผู้หญิง
 ลาวมักจะใช้เครื่องประทีนโคมแบบตะวันตกอย่างเป็นทางการเป็นงานก็ตอนออกงานเท่านั้นเอง และ
 เครื่องประทีนโคมที่เห็นใช้กันมากก็จะเป็นสมุนไพรมนต์เป็นผงสีเหลือง ๆคล้ายขมิ้นมาแปะทาดตรงใบ
 หน้าและการใช้ผงสมุนไพรมนต์ดังกล่าวนี้เองที่ผู้หญิงพม่าส่วนใหญ่ชอบใช้กัน เราแทบจะไม่เห็นร่องรอย
 ของเครื่องประทีนโคมแบบตะวันตกปรากฏอยู่บนใบหน้าของผู้หญิงพม่าเลย การที่ผู้หญิงลาวและพม่า
 ใช้เครื่องประทีนโคมแบบตะวันตกแต่น้อยหรือแทบจะไม่ได้ใช้เลยไม่ได้หมายความว่า ผู้หญิงของทั้งสอง
 ชาติจะไม่รู้จักการแต่งตัวเป็นอยู่แต่ว่าการบำรุงรักษาความงามของตนเองนั้นเป็นแบบอดีตที่ตนได้รับ
 การถ่ายทอดมาจากผู้ใหญ่อีกชั้นหนึ่งเท่านั้น และเป็นรูปแบบที่มีกระบวนการซับซ้อนไม่น้อยเลย แต่ก็
 คงเป็นเพราะความยุ่งยากซับซ้อนดังกล่าวนั่นเอง ที่เมื่อสังคมไทยรับเอาวัฒนธรรมการปรุงแต่งความ
 งามของฝรั่งมาใช้ ภูมิปัญญาเก่าๆของไทยเราเองจึงค่อยๆถูกลืมเลือนกันไป แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า
 ว่าเมื่อผู้หญิงไทยเลือกที่จะใช้เครื่องประทีนโคมแบบตะวันตกแล้วผู้หญิงไทยจะมีความสวยงามด้อยลง
 ไปไม่ จริงๆแล้วผู้หญิงไทยในปัจจุบันแต่งตัวได้อย่างพอดีๆภาพรวมโดยทั่วไปในสังคมเมืองบอกให้
 เราเห็นว่า ผู้หญิงไทยรู้ถึง “หน้าที่” ของเครื่องประทีนโคมแบบตะวันตกเป็นอย่างดี นั่นคือรู้ว่าใน
 กาลเทศะไหน ควรจะแต่งแบบใด ซึ่งผิดกับผู้หญิงจีนอย่างสิ้นเชิง.....

กรณีผู้หญิงจีนนั้นแตกต่างกับผู้หญิงลาวและพม่าตรงที่ผู้หญิงจีนพร้อมที่จะรับการบำรุงรักษา
 ความงามด้วยเครื่องประทีนโคมแบบตะวันตกแบบ “ใจเต็มร้อย” โดยทันทีแต่เมื่อสัมผัสกับการใช้เครื่อง
 ประทีนโคมแบบที่ว่าเข้าจริง ๆแล้วจะสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งจึงไม่น่า
 แปลกใจเลยที่ว่าทำไมตามช่วงรอยต่อชายแดนไทย พม่า จีน และลาวจึงอุดมไปด้วยเครื่องประทีน
 โคมนานาชนิดหลากหลายราคาโดยมีผู้หญิงจีนเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่สุด แม้จะเป็นตลาด
 “สี่เหลี่ยมคอสmetik” ที่ไม่ใหญ่อะไรเลยก็ตาม แต่ในแง่ของความหมายแล้วนับว่าไม่ธรรมดาเลย

นอกจากนี้ ในกรณีของจังหวัดเชียงรายนั้น⁸ เลขานุการชมรมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เชียงรายเปิดเผยว่า การที่ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันผลักดันให้เกิดเขตสีเหลี่ยมเศรษฐกิจนั้น คิดว่า ผลที่เชียงรายจะได้รับจะมากกว่าผลเสียที่ตามมา ซึ่งการติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นสิ่งที่ควร กระทำ เพราะหากไม่แล้วประเทศไทยจะกลายเป็นประเทศโดดเดี่ยว แต่สิ่งที่ควรระมัดระวังก็คือวิธี การที่จะทำอย่างไรให้การติดต่อเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ความเติบโตของเชียงรายนั้นเริ่มมีแนวโน้มไป ในทางที่ดีแต่จะสมดุลหรือไม่คงต้องช่วยกันดูแลเนื่องจากคนท้องถิ่นในจังหวัดยังคงมีความเป็นอยู่ที่ ยากจน การศึกษาไม่ดีนัก ซึ่งหากความเจริญหลังไหลเข้ามามาก แต่คนเชียงรายกลับไม่ได้พัฒนาไป เท่าที่ควรก็อาจจะรับกับความเจริญเหล่านั้นไม่ได้ ขณะนี้การจ้างงานหรือการอพยพจากต่างถิ่นของ พนักงานระดับกลาง - สูง ยังคงมาจากที่อื่นอยู่ดี

ผลกระทบทางด้านสังคมจากโครงการความร่วมมือสีเหลี่ยมเศรษฐกิจ คือค่าครองชีพที่สูง ขึ้น ทางด้านสังคม คือ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่เปลี่ยนแปลงไป ความเป็นอยู่ในลักษณะ ที่เป็นแบบชนบท คือช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบสังคมเมือง คือต่างคน ต่างอยู่ ไม่ค่อยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน⁹ หลังจากที่มีการพัฒนาเขตสีเหลี่ยมเศรษฐกิจขึ้นทำให้มีการ กว้านซื้อที่ดินในจังหวัดเชียงรายเป็นอย่างมาก มีการนำที่ทำกินภาคเกษตรกรรมให้กลายเป็นโรงแรม และรีสอร์ทกันเป็นส่วนมาก อีกทั้งคนในพื้นที่มีความคิดที่เห็นชอบกับการขายที่ดิน โดยเฉพาะผู้มี อิทธิพลในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะนำเอาพื้นที่ที่เป็นที่สาธารณะของหมู่บ้านออกไปขาย และ นำเงินที่ได้มาอ้างว่าจะนำกลับมาพัฒนาหมู่บ้าน หรือแจกจ่ายกับคนในหมู่บ้าน¹⁰

วิถีชีวิตของคนในพื้นที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ค่าครองชีพสูงขึ้น งานภาคเกษตรลดลง คนในพื้นที่ ที่หันไปให้ความสนใจกับงานภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร รีสอร์ท แทน สภาพแวดล้อมถูกทำลาย มีการบุกรุกสถานที่โบราณ ที่ดินสาธารณะ ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคน จนห่างขึ้น คนรุ่นหนุ่ม สาวตายเพราะโรคเอดส์มากขึ้น ทำให้ชุมชนอ่อนแอลง ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง หมู่บ้านดอยจัน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายแม้ว่าจะมีผู้คนที่ไม่เห็นด้วยกับการซื้อขายที่ดินแต่ก็ ไม่มีพลังพอที่จะต่อต้านได้เพราะอิทธิพลของผู้มีอำนาจที่สามารถทำได้แม้กระทั่งการขู่ฆ่าเอาชีวิต

• ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม¹¹

วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิต ระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา และการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ของคนในวงคมหนึ่งๆ วัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างส่วนบน (Superstructure) ซึ่งประกอบด้วยระบบการเมือง กฎหมาย และระบบการศึกษา ซึ่งการจำกัดคำว่า วัฒนธรรมนั้นแล้วแต่ว่าแต่ละคนจะจำกัดความหมายครอบคลุมไว้แค่ไหน

ผลกระทบของการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการนำเอาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเข้าไป บริเวณชายแดน เพื่อเข้าไปใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มีการลงทุนทั้งในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเพื่อเข้าโรงงานแปรรูปเป็นสินค้าเกษตร การนำสินค้าจากแหล่งอื่นเข้ามาขาย ฯลฯ รวมถึงธุรกิจการท่องเที่ยว ที่มีจุดขายในเรื่องของบรรยากาศอันเป็นธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งยังคงอยู่มากในบริเวณชายแดน ยากที่คนในพื้นที่ที่ถูกวัฒนธรรมระดับชาติครอบงำแล้วจะได้สัมผัส มีแนวโน้มว่าดินแดนสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจนี้จะถูกวัฒนธรรมระดับโลกและระดับชาติแพร่ขยายรุกเข้าไปในดินแดนเป็นอย่างมาก หลังจากที่เข้าครอบงำวัฒนธรรมท้องถิ่นเรียบร้อยแล้วส่งผลให้วัฒนธรรมชายแดนจะถูกทำลายในเวลาต่อไป

ปัจจัยในการทำลายวัฒนธรรมชายแดนมี 2 ด้าน คือ 1) จากภายนอก ได้แก่ คนจากถิ่นอื่น และคนที่เคยมีวัฒนธรรมท้องถิ่นแต่สูญเสียวัฒนธรรมของตนไปแล้ว จะทำหน้าที่เป็นผู้ทำลายวัฒนธรรมแทน 2) จากภายใน ได้แก่ เจ้าของวัฒนธรรมชายแดนที่เคยมีวิถีชีวิตแบบเดิมมาช้านาน และไม่เคยสัมผัสกับวัฒนธรรมภายนอกมากนักการเปิดเส้นทางให้เชื่อมโยงถึงกัน นักธุรกิจเข้าไปขยายบทบาท ความเจริญเข้าไปมากขึ้น ทำให้หลายคนออกไปทำงานนอกท้องถิ่นของตนเอง ส่งผลให้เกิดการละทิ้งวิถีชีวิตแบบเก่าๆ วัฒนธรรมระดับโลก และระดับชาติ จะมีพลังบังคับให้คนในเขตชายแดน รู้สึกว่าวัฒนธรรมชายแดนนั้นล้าหลัง เพราะผูกติดอยู่กับเศรษฐกิจการเมืองที่ล้าหลัง คนในเขตชายแดนจึงถูกชักนำไปในทางที่วุ่นออกจากเศรษฐกิจแบบใหม่จะดีกว่าแล้วในด้านวัฒนธรรมก็จะมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจแบบใหม่อีกด้วย

สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจเป็นผลผลิตเล็กๆอันหนึ่งในกระบวนการระดับโลกที่คนจำนวนมากรู้จักกัน จุดใหญ่ใจความสำคัญของสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจก็คือ การขยายอาณาเขตของเศรษฐกิจของนักธุรกิจออกไปครอบคลุมทั่วโลกเพื่อแสวงหากำไรในการดำเนินงานธุรกิจ แต่ถ้าจะกล่าวในแง่ของวัฒนธรรม การขยายตัวของสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจมากเท่าใดก็จะส่งผลให้วัฒนธรรมในดินแดนที่อยู่ในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจต้องถึงการล่มสลาย สิ่งที่หลงเหลืออยู่ในดินแดนแห่งนี้ก็คือ วัฒนธรรมแพชชั่นที่นำมาดัดแปลง เป็นสินค้าตอบสนองความต้องการผู้บริโภคจากแดนไกล ซึ่งใฝ่ฝันจะไปชมสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

• ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางด้านสิ่งแวดล้อม¹²

การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ควรหวังเรื่องของจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ควรหวังเรื่องของจำนวนนักท่องเที่ยว โดยไม่คำนึงขีดความสามารถ ในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ถ้าเป็นเช่นนั้นจะเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของแหล่งท่องเที่ยวแล้วยังต้องคิดและดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สามารถเติบโตไปพร้อมๆกับการพัฒนา ด้านอื่นๆ คือ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม เพราะการท่องเที่ยวโดยอย่างเดียวแต่อย่างอื่นไม่พร้อม มันเท่ากับมันทำลายตัวมันเองเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของลาวให้เจริญเติบโตและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและสังคมของลาว ผู้รับผิดชอบของการท่องเที่ยวของลาวควรศึกษาและตระหนักถึง ประสพการณ์ด้านลบของประเทศเพื่อนบ้าน คือ ไทยและจีน เพื่อจะได้ไม่ต้องประสบปัญหาทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ทั้งสองประเทศประสบมา คือ

1. ปัญหาบริการขั้นพื้นฐานไม่เพียงพอ ได้แก่ ปัญหาไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ที่พัก ที่พักผ่อนหย่อนใจ การจราจรติดขัด และความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว
2. ปัญหาผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเอาเปรียบลูกค้า อาทิ ขายสินค้าคุณภาพต่ำในราคาแพงกว่าราคามาตรฐานขายสินค้าปลอม
3. ปัญหาค่าครองชีพสูง คือราคาสินค้าอุปโภค บริโภคในเมืองท่องเที่ยวมีราคาสูงทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองท่องเที่ยวเดือดร้อน
4. ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าของท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวเกิดจากพฤติกรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว เช่น การแต่งกายไม่สุภาพ เข้าไปในศาสนสถาน หรือปูชนียสถาน การกอดจูบในที่สาธารณะ
5. ปัญหาโรคเอดส์ ยาเสพติด โสเภณี และอาชญากรรมข้ามถิ่น
6. ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรม

ผลกระทบต่อการสร้างเขื่อนในลาวต่อชาวบ้านและป่า คงไม่รุนแรงเหมือนในประเทศไทย แต่ก็น่าเป็นห่วงต่อผืนป่า ต้นน้ำในลาวที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ป่าในลาวยังมีสภาพดีอยู่ก็ทั้งผลเมืองก็ยังมีสภาพดีอยู่ และมีจำนวนน้อยทำให้การอพยพราษฎรให้ออกจากพื้นที่ทำกินได้สะดวก และมีพื้นที่เพาะปลูกซึ่งลาวใช้ปลูกก็มีเพียง 6 ล้านไร่ ระบบเกษตรกรรมจึงแทบจะมิได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนเหล่านี้¹³

สิ่งที่น่าเป็นห่วงอีกอย่างก็คือ สรรพสัตว์ที่ถูกบุกรุกแหล่งอาศัย และเจริญพันธุ์คาดว่าจะได้รับ ผลร้ายจนอาจถึงขั้นสูญพันธุ์ แต่ถ้าผู้มีอำนาจในลาวคงมองข้ามจุดเล็กๆเหล่านี้ไป เพราะประโยชน์ที่เป็นเม็ดเงินที่จะกระจายเข้าสู่ลาวนั้นมหาศาล

• ผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านอุตสาหกรรมบริการ

การทบทวนจากงานวิจัยเรื่องผลกระทบจากสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจที่มีต่อโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่¹⁴ โดยเป็นการศึกษาถึงผลกระทบจากสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจที่มีต่อบัจจัยที่ว่างผลต่อรายได้ และค่าใช้จ่ายของธุรกิจโรงแรม และเน้นกรณีการศึกษาบัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรายได้เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่พักโรงแรม, ระยะเวลาพำนักในโรงแรมเฉลี่ย, ค่าใช้จ่ายที่พักโรงแรมเฉลี่ย, รายได้จากค่าที่พักและอัตราการเข้าพักเฉลี่ย ส่วนการศึกษาบัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่าย ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับ ค่าจ้างแรงงาน ประสิทธิภาพของแรงงาน ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปรผลการวิจัยจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1)การพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อบัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายได้ทุกบัจจัยในด้านบวก โดยมีผลทำให้

- 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในโรงแรมมีมากขึ้น
- 1.2 ระยะเวลาพำนักโรงแรมของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
- 1.3 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการพักโรงแรมของนักท่องเที่ยว
- 1.4 รายได้จากค่าที่พักของโรงแรมเพิ่มมากขึ้น
- 1.5 อัตราการเข้าพักเฉลี่ยของโรงแรมเพิ่มมากขึ้น

จากผลกระทบต่อบัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายได้ทุกบัจจัยในด้านบวกนี้ส่งผลให้รายได้ของธุรกิจโรงแรมเพิ่มสูงขึ้นกว่าปกติ

2) การพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อบัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายจ่ายของธุรกิจโรงแรมทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยมีผลทำให้

- 2.1 ค่าจ้างพนักงานมีการขยายตัวในอัตราที่ลดลง
- 2.2 ค่าใช้จ่ายในการเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงานมีการขยายตัวในอัตราที่เพิ่มมากขึ้น
- 2.3 ต้นทุนคงที่หรือค่าใช้จ่ายคงที่มีมีการขยายตัวในอัตราที่ลดลง
- 2.4 ต้นทุนผันแปรหรือค่าใช้จ่ายผันแปรมีการขยายตัวในอัตราที่ลดลง

ผลกระทบจากการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจจะส่งผลต่อการขยายตัวของค่าใช้จ่ายในการเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงานในอัตราเพิ่มสูงขึ้นเพียงบัจจัยเดียว แต่จะส่งผลทำให้ค่าจ้างพนักงานต้นทุนคงที่, ต้นทุนผันแปรมีการขยายตัวของค่าใช้จ่ายในอัตราที่ลดน้อยลง ดังนั้นในภาพรวมของผลกระทบจากสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายจ่ายของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ น่าจะมีผลทำให้รายจ่ายโดยรวมมีการขยายตัวในอัตราที่ลดน้อยลงกว่าปกติ

3)การพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ทำให้รายได้เพิ่มสูงขึ้นและรายจ่ายหรือค่าใช้จ่ายมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดน้อยลง อันเป็นผลทำให้กำไรของธุรกิจมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น สามารถดำเนินกิจการและมีการขยายตัวได้ ดังนั้นการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจจึงน่าจะส่งผลกระทบทำให้ธุรกิจโรงแรมได้รับประโยชน์และมีการเติบโตที่ดี

นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนะของนักธุรกิจเมืองเชียงใหม่ต่อผลกระทบที่ไทยจะได้รับจากโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจจากการศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงทัศนะของนักธุรกิจต่อผลกระทบจากโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจที่มีต่อประเทศไทย ภาคเหนือ และจังหวัดเชียงใหม่¹⁵ ผลจากการวิจัย พบว่า นักธุรกิจเห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนโครงการนี้อย่างจริงจังในทุกด้าน อาทิ สนับสนุนให้มีการลงทุน ส่งเสริมการศึกษา และการสื่อสาร รวมทั้งการหาแหล่งเงินทุนทั้งในและต่างประเทศอัตราดอกเบี้ยต่ำ นอกจากนี้รัฐบาลควรปรับปรุงกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้นักธุรกิจเห็นว่าประเทศจีนและไทยจะได้ประโยชน์จากโครงการมากกว่าเพราะมีความพร้อมด้านทุนและเทคโนโลยี ในขณะที่ลาวและพม่าอาจจะได้ประโยชน์น้อยกว่าในระยะแรก เพราะมีความพร้อมไม่เท่าจีนและไทย แต่ 2 ประเทศหลังนี้มีความพร้อมด้านวัตถุดิบและแรงงานตั้งนั้นหากทั้งสองประเทศได้มีการประสานอย่างถูกต้องและเป็นธรรม จะทำให้อนุภูมิภาคนี้เจริญเติบโตได้เป็นอย่างดี แม้ว่า จะมีความแตกต่างด้านระบอบการปกครองก็ตามก็จะเป็นอุปสรรคในการดำเนินการโครงการมากนัก

สำหรับผลดีของโครงการสี่เหลี่ยมแห่งประเทศไทย กลุ่มนักธุรกิจเชียงใหม่เห็นว่า จะช่วยทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของภาคเหนือดีขึ้น มีการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และสามารถลบภาพลักษณ์ของสามเหลี่ยมทองคำได้เป็นอย่างดี นักธุรกิจส่วนใหญ่มีความประสงค์จะเข้าร่วมลงทุนธุรกิจด้านต่างๆในโครงการ นอกจากนี้ในจังหวัดเชียงใหม่ยังมีความพร้อมในหลายๆ ด้าน อาทิ การเป็นศูนย์กลางทางด้านการคมนาคม การสื่อสารและมีสถานศึกษาพร้อมที่จะช่วยผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับโครงการ ในด้านผลเสียต่อประเทศไทย นักธุรกิจให้ทัศนะว่า จะเกิดปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน การถ่ายเทแรงงานจากชนบทสู่เมือง สินค้าหนีภาษี และการเคลื่อนย้ายทุนและฐานการผลิตไปสู่ประเทศจีน สำหรับผลเสียที่มีต่อภาคเหนือที่นักธุรกิจเห็นว่าสินค้าทางการเกษตรไม่สามารถที่จะต่อสู้ในด้านราคา และคุณภาพ เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมแบบขาดการวางแผน ปัญหาการอพยพแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ และการหลั่งไหลของคนต่างด้าว อันเป็นสาเหตุของปัญหาอาชญากรรม และชุมชนแออัดในเมือง

สำหรับผลเสียต่อธุรกิจในจังหวัดเชียงใหม่ นักธุรกิจเห็นว่า การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จะลดลง และหันไปสู่อุตสาหกรรมหรือประเทศอื่นๆ โดยไม่ผ่านประเทศไทยและอาจทำให้บริษัทธุรกิจเล็กต้องเลิกทำธุรกิจได้ เพราะไม่สามารถแข่งขันต่อไปได้

การสำรวจสถานะองค์ความรู้ครั้งนี้ยังพบว่ามีนักศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจที่มีต่อธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่¹⁶ ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาล อันได้แก่ นโยบายทางการคลังและนโยบายทางการเงิน ซึ่งปัจจัยที่ได้ส่งผลกระทบถึงการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่หลังจากมีการเปิด

โครงการความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ประการที่สอง เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายดังกล่าว เช่น ด้านธุรกรรมกาให้บริการ ด้านการแข่งขัน และด้านบุคลากร

ผลการศึกษาพบว่าหลังจากการเปิดสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ประเทศไทยโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพความพร้อมทางด้านสถาบันการเงินที่จะเป็นศูนย์กลางของธนาคารพาณิชย์ การเงิน และการธนาคาร นโยบายทางการคลังของรัฐบาลจากการใช้จ่ายงบประมาณ มีส่วนในการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีการใช้จ่ายสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น เป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน ในส่วนของนโยบายทางการเงินนั้น กลุ่มผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์มีความเห็นว่านโยบายต่างๆที่รัฐบาลใช้ มีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถขยายสาขาได้เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการเปิดสาขาของธนาคารแห่งประเทศไทยที่จังหวัดเชียงใหม่ นับเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการขยายตัวของธุรกรรมต่างๆของธนาคารพาณิชย์ นอกจากนั้นแล้ว ผลกระทบของการดำเนินนโยบายต่างๆของรัฐบาล ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องการปรับตัวทางด้านการแข่งขันในด้านการให้บริการ มีการนำเอาเครื่องมือเทคโนโลยีทันสมัยมาให้บริการเพื่อความสะดวกรวดเร็วครบวงจร ตลอดจนมีการปรับโครงสร้างการดำเนินงาน เพื่อรักษาสัดส่วนการครองตลาดหรืออนุรักษ์ลูกค้าผู้มาใช้บริการมิให้ถูกช่วงชิงจากธนาคารพาณิชย์ด้วยกันหรือสถาบันการเงินอื่นๆ ที่ได้เข้ามาเปิดสำนักงานสาขาในจังหวัดเชียงใหม่ จากผลดังกล่าวย่อมส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางด้านการเงินและทำให้เกิดการพัฒนาความเจริญในโครงการความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจต่อไป